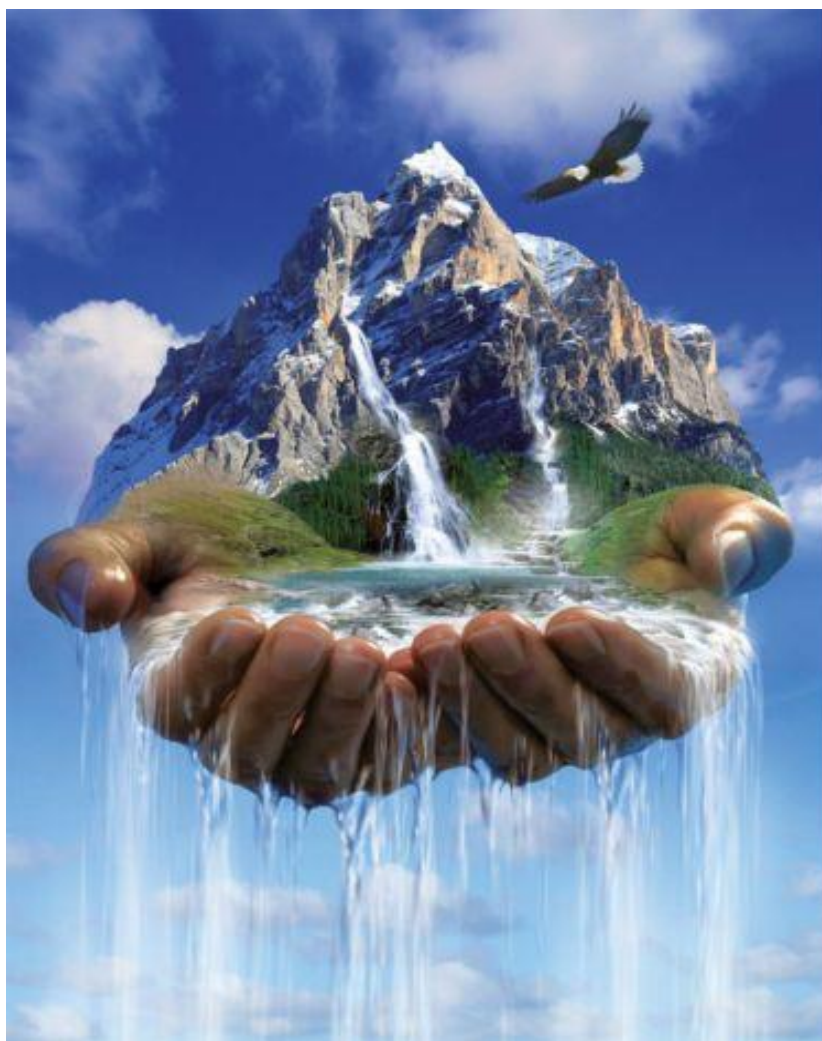

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

13 березня 2024 р

м. Київ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)
13 березня 2024 р.*

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

**м. Київ
2024**

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор,
Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: Кондратюк М.В., к.мед.,н. доцент

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К.: МВЦ «Медінформ», 2024. – 228 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) висвітлено широкий спектр актуальних питань у галузі гігієни та екології, що включають: стратегії розвитку науково-дослідницької діяльності; профілактику та лікування хронічних захворювань; вплив довкілля на здоров'я людини; епідеміологію та інфекційні захворювання; психологічні та соціальні аспекти здоров'я; охорону здоров'я в умовах воєнного стану, що підкреслює мультидисциплінарний підхід до розробки стратегій зміцнення здоров'я населення та покращення стану навколишнього середовища в розрізі розвитку єдиного здоров'я й програми лабораторного лідерства.

УДК _613+574]:061.3

*У разі повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання обов'язкове
Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські
тексти без змін*

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

ЗМІСТ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИМОГ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СИСТЕМУ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я» <i>Кучин Ю.Л.</i>	19
PREVENTION OF ARTERIAL HYPERTENSION IN PATIENTS WITH ULCERATIVE COLITIS <i>Khairnasova A.V.</i>	21
ANTIOXIDANT STATUS OF BLOOD SERUM AND TISSUES OF RATS UNDER PESTICIDE ACTION <i>Khyzhnyak S.V., Dovbysh O.B., Samkova O.P., Voitsitskiy V.M.</i>	22
EUROPEAN CHARTER OF LOCAL SELF-GOVERNMENT AS A MODEL FOR DOMESTIC URBAN PLANNING TO CREATE A FULL-FLEDGET COMFORTABLE LIVING ENVIRONMENT <i>Makhnyuk V.M., Vasylieva O.I., Makhniuk V.V., Harkavyi S.S.</i>	23
GASTRIC CANCER EPIDEMIOLOGIC DATA IN UKRAINE IN 2003-2020 <i>Protas Y.O., Makarenko O.V.</i>	25
PREVENTIVE ASPECTS OF THE FORMATION OF THE INDIVIDUAL CONCEPT OF HEALTH OF MODERN STUDENTS <i>Teklyuk R.V., Serheta I.V.</i>	25
THE RELEVANCE OF DEVELOPING A QUESTIONNAIRE TO DETERMINE THE COMBINED IMPACT OF STUDYING AND PART-TIME EMPLOYMENT ON STUDENTS' ACADEMIC PERFORMANCE, WELL-BEING AND PERFORMANCE OF MEDICAL UNIVERSITIES <i>Tymbaliuk V.O., Zhatkina D.A., Orlova E.O., Kalinichenko M.S., Yusova A.S., Vlasiuk A.A., Makhniuk V.M.</i>	27
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF ECO-PACKAGING BASED ON BEE PRODUCTS AND PLANT EXTRACTS <i>Yudina Yu.V., Demchenko I.I., Ohanesian I.H., Hrubnyk V.I.</i>	28
ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАЛИШКОВИХ КІЛЬКОСТЕЙ ТІАМЕТОКСАМУ В КАРТОПЛІ <i>Аврамчук А.О., Ліпавська А.О., Коршун О.М.</i>	29
ОЦІНКА РИЗИКУ АКРИЛАМІДУ В ХАРЧОВИХ ПРОДУКТАХ ТА МЕТОД ЙОГО ВИЗНАЧЕННЯ <i>Адамчук Т.В., Макарова О.А., Гринько А.П., Євтушенко Т.В., Михайлов В.С.</i>	31

ЗАСТОСУВАННЯ БАКТЕРІЙ-БІОРЕПОРТЕРІВ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ НА ЗАМІНОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ <i>Войцеховський В.Г., Міщенко В.А.</i>	79
АНАЛІЗУ СТАНУ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ М. ЗАПОРІЖЖЯ У 2022 -2023 РР. <i>Волкова Ю.В., Севальнев А.І., Волков Д.С.</i>	81
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ ЛЕГЕНЬ ШЛЯХОМ КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ БІЛКОВОГО ОБМІНУ <i>Галан І.О., Єльцова Л.Б., Омельчук С.Т., Процюк Р.Г., Аністратенко Т.І.</i>	82
АКАДЕМІК Є.Г. ГОНЧАРУК І ГІГІЄНА НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ <i>Гаркавий С.І.</i>	83
РОЛЬ І МІСЦЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В ПРОФІЛАКТИЧНІЙ МЕДИЦИНІ Й ГРОМАДСЬКОМУ ЗДОРОВ'І <i>Гаркавий С.І., Загородній В.В., Ярославська Л.П.</i>	85
ЕЛЕКТРОМОБІЛЬ ТА ЕКОЛОГІЧНІСТЬ – МІФ І РЕАЛЬНІСТЬ <i>Гаркавий С.С., Гаркавий С.І.</i>	87
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ АНТИМІКРОБНИХ ПРЕПАРАТІВ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В 2022-2024 РР. <i>Глушко-Маківська А.П., Соколовська О.О.</i>	88
АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗАЛИШКОВИХ КІЛЬКОСТЕЙ ІЗОЦИКЛОСЕРАМУ (ПЛІНАЗОЛІНУ™) В КАРТОПЛІ ТА ЦУКРОВОМУ БУРЯКУ <i>Голобородько С.М., Коршун О.М.</i>	90
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ БЕЗПЕКИ КОСМЕТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ <i>Головащенко Г.В.</i>	91
ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ ІЗ ЗБУДНИКОМ <i>ASPERGILLUS FUMIGATUS</i> У РІЗНИХ СФЕРАХ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ <i>Гринзовська А.А.</i>	92
ЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРОТЕРАПІЇ В РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПРОГРАМАХ ПОСТРАЖДАЛИХ ПІД ЧАС ВІЙНИ <i>Грянко М.Г., Вертій В.С., Семко Н.Р., Лисяк С.В., Аністратенко Т.І.</i>	94
ВІЙНА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМА ЗАБРУДНЕННЯ СІЛЬГОСПРОДУКЦІЇ НА ТЕРИТОРІЯХ ПІСЛЯ БОЙОВИХ ДІЙ <i>Гуліч М.П., Харченко О.О., Петренко О.Д.</i>	96

РОЛЬ І МІСЦЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В ПРОФІЛАКТИЧНІЙ МЕДИЦИНІ Й ГРОМАДСЬКОМУ ЗДОРОВ'І

¹Гаркавий С.І., ²Загородній В.В., ²Ярославська Л.П.

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Кафедра комунальної гігієни та екології людини з курсом вікової гігієни

²Черкаський державний технологічний університет, кафедра фізичного виховання та здоров'я людини

«Здоров'я – це ще не все, але без нього все ніщо!». Ці слова, що належать Д. Гуру, стародавньому наставнику, вчителю, духовному майстру, який навчав людину (особистість) якість свого тіла, мови й розуму доводити до якості тіла, мови й розуму свого духовного наставника, є свідченням того, що спосіб життя, якого дотримується людина, є визначальним чинником не лише стану її особистого (індивідуального) здоров'я, а й здоров'я суспільства – громадського здоров'я. Серед детермінант, від яких залежить стан здоров'я населення, способу життя відводиться домінуюча (48–53%) роль. Складовими цієї детермінанти є дотримання людиною режиму дня, сну, відпочинку, фізичного навантаження, проведення дозвілля, дієти й режиму харчування, наявність шкідливих звичок, зокрема тютюнопаління, зловживання алкоголем, тощо. Важлива роль і місце в цьому комплексі належить фізичній культурі та спорту.

Заняття фізичною культурою та спортом сприяє збереженню та зміцненню здоров'я населення усіх вікових категорій, поповненню дефіциту рухової активності, більш ефективному відновленню організму після стомлення, підвищенню фізичної та розумової працездатності, сповільнює інволюції основних фізичних якостей і є засобом активного відпочинку.

Форми занять з фізичної культури і спорту є різні. Для молоді, яка навчається – це в першу чергу фізичні навантаження на заняттях з дисципліни фізичне виховання, робота в спортивних секціях, спортивні і рухливі ігри, туристські походи та самостійні заняття. Для людей похилого віку й довгожителів – це в першу чергу ранкова гімнастика, фізичні вправи в продовж робочого, світлового дня, велосипедні прогулянки, рухливі ігри.

Засобом самостійних занять для всіх вікових груп є вправи різної спрямованості. Це й оздоровчі ходьба, біг, плавання, ходьба та біг на лижах, ритмічна гімнастика, рухливі ігри.

Нами, на базі кафедри фізичного виховання та здоров'я людини Черкаського державного технологічного університету упродовж трьох років проведено вивчення та надана оцінка показникам фізичного розвитку, фізичної підготовленості й функціонального стану систем організму студентів: серцево-судинної, м'язової та дихальної. На першому етапі провели соціологічне опитування щодо ставлення студентів до фізичного виховання та спорту, їх вмотивованість і фактичний рівень занять фізичною культурою та спортом. Потім відібрали дві групи студентів: перша група – 68 студентів, мотивовані, відвідували, крім обов'язкових занять під час уроків у школі, спортивні секції, займаються таким чином і в університеті. Друга група – 62 студенти, в яких зацікавленість до фізичного виховання взагалі відсутня, спортивні секції не

відвідували, а фізкультурою займаються тільки для того, щоб не було пропусків.

На наступному етапі нашого дослідження було вивчено й оцінено показники фізичного розвитку студентів обох груп на основі антропометричних вимірювань і фізіометричних методів дослідження (маса тіла, довжина тіла, обхват грудної клітини, масово-зростовий індекс) – як одних з найбільш об'єктивних критеріїв адаптаційних резервів організму.

У результаті досліджень виявлено, що 11,76% студентів першої групи мали високий рівень фізичного розвитку, 57,35% – вище середнього, а 30,88% – середній. У другій групі 4,45% студентів мали рівень фізичного розвитку вище середнього, середній – 38,71%, нижчий за середній – 46,77%, низький – 8,06%. Отже отримані дані свідчать, що рівень фізичного розвитку студентів першої групи значно вищий рівня розвитку студентів другої групи.

Подальшим дослідженням цих двох груп студентів було вивчення та оцінка фізичної підготовленості, для чого були використані загальнодоступні й досить інформативні методики бальної оцінки функціональних можливостей фізичної підготовленості студентів (біг на 100 метрів, човниковий біг, стрибки в довжину з місця, піднімання тулуба з положення лежачи в сидяче, разів за хвилину, гнучкість, см). Отримані дані засвідчили, що рівень фізичної підготовленості студентів першої групи значно вищий ніж у студентів другої групи.

Після цього ми вивчили та оцінили показники функціонального стану серцево-судинної, м'язової та дихальної систем організму студентів обох груп. При дослідженні серцево-судинної системи студентів, за характеристикою частоти серцевих скорочень і вимірюванні артеріального тиску, встановлено, що рівень функціонального стану студентів першої групи характеризувався як вищий за середній у 35,29% та середній у 64,71%. У студентів другої групи рівень функціонального стану характеризувався як середній у 54,84% та нижчий за середній у 45,16%.

Результатами досліджень частоти серцевих скорочень й артеріального тиску при короткочасному фізичному навантаженні (функціональна проба з 20 присіданнями за 30 секунд) у студентів обох груп, засвідчили незадовільну тренуваність серцево-судинної системи та ознаки слабкості серцевого м'яза у студентів другої групи та значно кращі ці показники у студентів першої групи.

Наступним етапом наших досліджень було вимірювання та вивчення показників функціонального стану м'язової системи, зокрема м'язової сили правої та лівої руки, силового індексу. Встановлено, що середньостатистичні показники м'язової сили були вищими у студентів першої групи ніж у студентів другої групи. Інший показник функціонального стану м'язової сили – силовий індекс у студентів першої групи вкладався в межі нормативних – 76,47% і не вкладався – в 23,53%. Разом з тим у студентів другої групи цей показник вкладався у межі нормативних в 25,81% і не вкладався в 74,19%.

При дослідженні дихальної системи (життєвої ємності легень, дихального індексу) було встановлено, що за середньостатистичними величинами вони відповідали віковим нормативам, однак життєва ємність легень у студентів

другої групи була нижчою на 0,83 л за середньостатистичний показник студентів першої групи.

Проведений аналіз результатів досліджень показників фізичного розвитку, фізичної підготовленості досліджуваних груп студентів, функціонального стану серцево-судинної, м'язової та дихальної систем їхнього організму показали на скільки заняття фізичною культурою та спортом дозволяють молоді не лише підтримувати на належному рівні стан свого здоров'я, але й покращувати свою фізичну форму, долати життєві труднощі, реалізовувати свої здібності та бути корисними суспільству. Наші результати в певній мірі збігаються з даними досліджень багатьох авторів серед різних вікових категорій населення.

Отже, дотримання молоддю активного способу життя, регулярне та систематичне заняття фізичною культурою і спортом, є запорукою повноцінного здоров'я, тривалого та активного довголіття.

ЕЛЕКТРОМОБІЛЬ ТА ЕКОЛОГІЧНІСТЬ – МІФ І РЕАЛЬНІСТЬ

Гаркавий С.С., Гаркавий С.І.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Згідно даних Вікіпедії, станом на 2022 рік основними забруднювачами атмосферного повітря в Україні залишалися промисловість і автомобільний транспорт, оснащений двигуном внутрішнього згоряння (ДВЗ) з розподілом 65% та 35% відповідно. В той же час за даними Центру екологічних ініціатив “Екодія”, за офіційною статистикою станом на 2021 рік, найбільшу кількість викидів шкідливих речовин в атмосферу міста виробляв автотранспорт, на нього припадало близько 80% всього забруднення. Зі слів експерта “Екодія” в інтерв'ю кореспонденту Радіо Свобода у вересні 2021 року – «Якщо ще 5 років тому на 1000 жителів Києва припадало 213 автомобілів, то на початку 2021 року це число збільшилось до 407. Тобто показник кількості машин виріс вдвічі». На початку повномасштабної війни у лютому 2022 році темпи автомобілізації різко загальмували, оскільки значна кількість населення покинула країну, а економіка опинилась на межі кризи з огляду на непередбачуваність ситуації. Втім, вже за кілька місяців, у зв'язку зі стабілізацією безпекової ситуації в Україні, кількість автомобільного транспорту на вулицях міст повернулася майже до довоєнного часу. Як наслідок знову збільшилась кількість шкідливих викидів від ДВЗ автомобільного транспорту до атмосферного повітря, зокрема монооксиду й діоксиду вуглецю, сажі, метану й неметанових органічних сполук, діоксиду сірки, оксидів азоту, тощо. Доведено, що ці сполуки негативно впливають на здоров'я людини, оскільки є факторами ризику виникнення отруень і захворювань. Синтез та активне застосування присадок-оксигенторів бензину, таких як метил трет-бутиловий ефір (МТБЕ) з 70-х років ХХ століття дещо поліпшило екологічну ситуацію, особливо в мегаполісах, сприяючи повнішому згорянню пального. У той же час з'явилась інша, не менш гостра екологічна проблема можливого забруднення підземних і, навіть міжпластових вод,